

MUCUR İLÇESİNİN İDARİ YAPISI (OSMANLI'DAN GÜNÜMÜZE KADAR)*

Hasan KARAKÖSE**

Arařtırma Makalesi

DOI: <https://doi.org/10.47088/utad.1353906>

Özet

Mucur'un tarih öncesi dönemlere uzanan bir tarihi vardır. Eski Hitit Krallığı, Frigler, Pers Krallığı, Makedonyalılar ve Kapadokya Krallığı hakimiyetinde kalan Mucur, Bizans İmparatorluğu hakimiyetinden sonra, uzun yıllar Anadolu Selçuklu Devleti idaresi altında bulunmuştur. Bu devletin zayıflaması üzerine Eratnaoğulları, Karamanoğulları, Kadı Burhaneddin Ahmet Devleti ve Dulkadiroğulları'ndan sonra Fatih döneminde Osmanlı idaresi altına girmiştir. Bu tarihten itibaren köy statüsünde olan Mucur'un Sultan Abdülaziz döneminde idari yapısı farklılık arz etmektedir.

Sultan Abdülaziz döneminin en önemli gelişmelerinden birisi 1864 tarihli "Vilâyet Nizâm-nâmesi" ile Osmanlı merkez ve taşra teşkilatlarında yeni idârî düzenlemelerin yapılmasıdır.

Yeni düzenlenen idârî yapılanmaya göre önceleri köy olan Mucur 1868 yılında bucak, (1892-1893) tarihlerinde kaza olmuştur. Fakat muhtemeldir ki başka kaynaklar bu tarihi değiştirebilir ve Mucur'un kaza olmasını daha da önceki bir tarihe getirebilir.

Makalede, Mucur'un 1864 Vilâyet Nizam-nâmesi'nden önceki idarî konumu, hangi eyalet veya vilayete bağlı olduğu ayrıca 1927 tarihli il idaresi ve taşra yönetim kanunlarındaki idârî düzenlemeler incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kaza idaresi, Kırşehir, Mucur, Nahiye, Vilâyet Nizam-nâmesi.

ADMINISTRATIVE STRUCTURE OF MUCUR (FROM THE OTTOMAN TO THE PRESENT)

Abstract

Mucur has a history dating back to prehistoric times. Mucur, which remained under the rule of the Old Hittite Kingdom, Phrygians, Persian Kingdom, Macedonians and Cappadocia Kingdom, was under the rule of the Anatolian Seljuk State for many years after the rule of the Byzantine Empire. After the weakening of this state, it came under the Ottoman rule during the reign of Mehmed the second after Eratnaoğulları, Karamanoğulları, Kadı Burhaneddin Ahmet State and Dulkadiroğulları. Mucur, which has had village status since this date, has a different administrative structure during the reign of Sultan Abdülaziz.

One of the most important developments of the reign of Sultan Abdülaziz was the introduction of new administrative regulations in the Ottoman central and provincial organizations with the "Vilayet Regulation" in dated 1864.

* Bu makale 7-9 Ekim 2021 tarihinde düzenlenen "Her Yönü ile Mucur Sempozyumu"nda aynı adla sunulan, yayımlanmayan bildirisinin gözden geçirilerek genişletilmesiyle üretilmiştir.

** Doç. Dr. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, e-posta: hasanahievran@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1853-8266

According to the new administrative structure, Mucur, which was previously a village, became a subdistrict in 1868 and a district in 1892-1893. However, it is possible that other sources will change this date and bring Mucur's accident to an even earlier date.

In this article, the administrative position of Mucur before the 1864 Provincial Regulations, the state or province it belonged to, and the administrative regulations in the provincial administration and provincial administration laws dated 1927 are examined.

Keywords: Administration of Kaza, Kırşehir, Mucur, District, Province regulations.

Giriş

Mucur adı hakkında bazı rivayetler ve efsaneler vardır. Bir rivayete göre, Mucur merkez ve çevresinde "Mucuren" denilen topluluklar ve kavimlerin yaşadıkları ve bunların meskenlerinde işlenmiş ve düzgün taşları kullandıkları ve bunlara nispeten buraya mucur denildiği şeklindedir. Bir diğer nakil, hububat tartı-ölçü birimi olan kilenin sekizde birine mucur dendiği ve buradan hareketle Mucur'un bağlı olduğu il olan Kırşehir'in sekizde biri olduğundan bu adın verildiğidir. Cevat Hakkı Tarım tarafından yazılan bir başka efsaneye göre de çok eski zamanlarda Mucur ve çevresindeki mağaralarda gayrimüslimlerin yaşadıkları, buraya yakın Kızılın adıyla bilinen Aşılık mıntıkasında Müslüman Türklerin ikâmet ettikleri, bu Türklerin gayrimüslimlerin reislerine "Mücürüme" lakabını yakıştırdıkları, gayrimüslimlerin mağaralarda yaktıkları ateşlerin dumanlarını gördüklerinde "gene Mücürüm gavurunun dumanı tütüyor" diye söyledikleri, buna bağlı olarak, "Mücürüm" sözünden dolayı ilçenin isminin Mucur olarak kaldığı ve artık bu söylemin yaygınlaştığı ifade edilmektedir (Şahin, 2017:78).

1. Osmanlı Klasik Döneminden XIX. Yüzyıla Kadar Mucur'un İdârî Yapısı

Tarihi geçmişi M.Ö. 78 kadar geriye giden Mucur, Eski Hitit Krallığı, Frigler, Pers Krallığı, Makedonyalılar ve Kapadokya Krallığı hakimiyetinde kalmıştır. Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılmasıyla Bizans İmparatorluğu hakimiyeti altındaki topraklarda kalan Mucur, 1071 Malazgirt zaferi sonrası, Anadolu toprakları sık sık Türk akınlarına maruz kalmıştı. Uzun yıllar Anadolu Selçuklu Devleti hâkimiyetinde kalan Mucur bu devletin zayıflaması üzerine Eratnaoğulları, Karamanoğulları, Kadı Burhaneddin Ahmet Devleti, Osmanlılar ve Dulkadiroğulları gibi değişik Türk devletleri idâreleri altında kalmıştı. Son olarak Fatih Sultan Mehmed zamanında (1480) Osmanlı Devleti idâresine girdi (Şahin, 2011: 48; Çelik,2022, 349; Çelebi, 2020: 9). Bu dönemde Mucur Kırşehir'e bağlı köy idi (Duyar, 2019: 20).

Osmanlı erken dönem arşiv kaynaklarında bu yörede "Mucur" isminde bir yerleşim yeri yoktur. Fakat 1482, 1485 ve 1530 tarihli arşiv vesikalarında

Kırşehir'e bağlı "Bücür"¹ köyünün olduğu bilinmektedir. "Bücür" kelimesinin günümüzdeki "Mucur" ile bağlantısını tespit etmek zordur. Sözlüklerde "Mucur" kelimesi, yanmış demir cürüfö, maden veya ağaç kömürü süprüntüsü, herhangi bir cismin bücürü anlamlarına gelmektedir. Ayrıca Mucur'un kurulduğu yerin, küçük tepelerin ortasında çerik² gibi çukur bir kaba benzediğini, bu bağlamda "Mucur" kelimesinin de buradan gelmiş olabileceği hakkında görüşler vardır (Şahin, 2011: 79).

Ankara Savaşı (1402) sonrası, Timur, Osmanlılar ve Karamanoğulları arasında Kırşehir, Mucur, Hacibektaş ve yakın çevreler sık sık el değıştirdi. Belirtilen bu havali Çelebi Mehmed'in Karamanoğulları'nı mağlub etmesiyle istikrara kavuştu ve Osmanlı Devleti sınırları içinde kaldı. Mucur'un nüfusu 1485'te 34 hane 1576'da 70 hâneye çıkmış 1584'te 250 hâneye kadar ulaşmıştı. (Şahin,2006: 11.12).

1482 tarihlerinde merkezi Bücür³ olan Mucur, Kırşehir iline bağlı idi (Şahin, 2011, 48). 1485 ve 1530 tarihlerinde Kırşehir'e tâbî on köyden birisi olan "Bücür", Aşık Paşa ve Ahi Evran vakfiyeleri içinde gözükmektedir (BOA. DVNSMHM, H.05.03.1002; Çelik,2018:12; Şahin, 2011:166).

Fatih Sultan Mehmed zamanında 1481 tarihlerinde Osmanlı hakimiyetine giren Mucur, Kırşehir'e bağlı köydü. (Şahin, 2011: 166). Benzer şekilde Kanuni Sultan Süleyman zamanında (1554), Bozok sancağına bağlı Kırşehir kazasının köyü olarak bilinmekte idi. Sultan İbrahim zamanında yeni bir idari düzenleme yapılmış ve Mucur köy olarak Hacibektaş'a bağlanmıştır (1648). Gerek bu sıralarda gerekse bundan sonraki IV. Mehmed (1648-1687) döneminde Hacibektaş'ın küçük bir kaza olması ve burada kadı bulunmamasından dolayı, ahali davaların çözümü için kadı bulunan etraftaki kazalara gönderilirdi. Bu duruma bir çözüm bulmak maksadıyla Mendelik, Karacalar, Aflak, Kesikköprü köyleri Mucur'a bağlandı ve burası kaza idaresine dönüştürüldü. Mucur kaza idaresi yapısına dönüştürülünce, buraya bir kadı vekili tayin olundu ve davalara burada bakılmaya başlandı. Ancak bu idari yapılanma Mucur ve köylerinde davalar için çare olmamış, Mucur ve yukarıda ismi geçen dört köy tekrar Hacibektaş'a bağlanmıştır (Çelebi, 2020: 11).

Birinci Abdülhamid (1774-1789) zamanında Hacibektaş ve Mucur birlikte kaza yapılarak idari yapı yeniden düzenlenmişti. Fakat her ikisinin

¹.1482 tarihli Vilâyet-i Rum Defteri'ne göre Kırşehir Rum eyaletine bağlı idi. Bu tahrir defterinde "nefs-i Kırşehir" olarak ifade edildiğine göre, Kızılcaköy, Bucur, Salanda, Ortaköy ve Koçaç köyleri Kırşehir'in köyleridir. Buradaki "Bucur", muhtemelen Mucur köyüdür (Tuğluca, 2014: 181-183).

² Bir hububat ölçü birimi (Bak: Kubbealtı Lügati).

³ Mucur'un 1485 ve 1530 tarihlerinde kaynaklarda ismi Bücür olarak geçmektedir (Şahin, 2011: 90).

merkezlerinin küçük olması ve kadı tayini yapılmamasından dolayı davalara bakma imkanı olmayınca bölge olarak Konya'ya bağlanmış idi. Bu esnada Ortaköy, Göynük, Salanda köyleri ile Mucur kaza yapıldı (Çelebi, 2020: 11). 1868'de ise Niğde sancağına bağlanmış (Şahin,2006: 11.12) olan Kırşehir'in köyü konumundaydı (Gündüz, 2006: 47).

2. Mucur İlçesinin İdari Yapısı (XIX. Yüzyıldan Cumhuriyet'in İlk Yıllarına Kadar)

Kırşehir, XIX. yüzyılda Karaman Eyaleti'ne bağlı iken, 1813 tarihinde Konya'nın sancaklarından biri olmuştu. 1826 tarihinde yeniçeriliğin kaldırılmasından sonra, Anadolu'da yeni idârî düzenlemeler yapıldı ve Kırşehir, Mukâtaat Hazinesi'ne bağlı sancak idari birimi haline getirildi (Turan, Karaköse, 2014: 225).⁴ 1830 tarihinde⁵ Mucur, Kırşehir sancağına bağlı kaza idârî birimidir.⁶ 1831 tarihinde⁷ ise Kırşehir sancağının kasabası konumundadır (Ok, 2020: 18).

Salnameler incelendiğinde 1847'den 1870'e kadar Kırşehir idari birim olarak kazadır.⁸ Şöyle ki; Kırşehir,1847-1865'e kadar Karaman eyaleti Niğde sancağına bağlı kaza idi. Bu tarihte yeni bir idari düzenleme yapılıncaya, 1866-1870 yılları arasında Kırşehir, Konya vilayeti Niğde sancağına bağlı kaza haline getirildi⁹. (COA. MVL. 540 / 118). 1871 Vilayet Nizamnamesi ile Kırşehir kaza idari yapılandırmasından sancak haline dönüştürüldü. 1872'de Kırşehir yeniden kaza idari birimine tahvil edildi.¹⁰ 1872'den 1876'ya kadar Kırşehir, Keskin,

⁴ 1865'lerde Mucur Kırşehir'e bağlı mezra olarak görülmektedir (Turan, Karaköse, 2014,226).

⁵ 1830 tarihindeki nüfus sayımına göre Mucur'da hane sayısı 598, erkek nüfusu 1622 kişidir. (Ok, 2020: 55).

⁶ XVIII. ve XIX. yüzyıllarda Mucur idarî olarak kaza merkezi idi (BOA.C.ADL 22-1340, H.13.12.1151 (24.03.1739); BOA.C.ZB.55-2743,21.04.1174 (30.11.1760); BOA.HAT. 184-8593. 29.12.1204 (09.09.1790); Duyar,2019,20).

⁷ BOA.NFS.d. 3519,29.12.1246 (10.06.1831)

⁸ 1964 tarihli Vilâyet Nizamnâmesi hakkında iki farklı görüş vardır; a)“Osmanlı devlet erkânı taşra yönetiminde reform yapma düşüncesi ile 1863 tarihi sonlarında bir nizamnâme yapmak için toplandılar ve Tuna Vilâyet Nizamnâmesi’(1864 Vilâyet Nizâmnâmesi)’ni hazırladılar. Hazırlanan nizamnâme ile Niş, Vidin ve Silistre eyâletleri birleştirilerek Tuna Vilâyeti kuruldu. Diğer bir ifade ile 1864 Vilâyet Nizamnâmesi özel bir vilâyet nizamname olup sadece Tuna ve çevresine münhasır” (Gençoğlu, 2011:34), görüşünde olanlar, b) “1864 tarihinde hazırlanan Vilâyet Nizamnâmesi ile Tuna bölgesi için hazırlanan nizamnâme iki ayrı nizamnâmedir. Birçok kaynakta bu iki nizamnâme karıştırılmaktadır. Fakat aralarında çok küçük farklılıklar vardır”, görüşünde olanlar vardır (Kılıç, 2018: 93-94).

⁹ Başka bir kaynakta “1867 tarihinde Kırşehir'in yeni bir düzenleme ile sancak olarak Ankara'ya bağlandığı, Avanos, Keskin ve Mecidiyeköy (Çiçekdağı)'ün Kırşehir'in kazaları” olduğu belirtilmektedir (Günay, 2006: 22).

¹⁰ Osmanlı taşra teşkilâtında en önemli değişiklik 1871 tarihinde yapılan Vilâyet Nizamnâmesi ile olmuştur. Bu nizamnâme ile taşra teşkilatı, “vilâyet, sancak, kaza, köy, belde” idârî birimlerine ayrıldı. Yeni düzenleme ile Kırşehir önce sancak sonra da kaza idari birimine dönüştürüldü.

Mecidiye (Çiçekdağı), Avanos ve merkez kaza olmak üzere 4 kazadan oluşmakta idi. (Gündüz, 2019:1132; Turan, Karaköse, 2014: 225). Mucur 1289 (1872),1290 (1873) tarihlerinde Kırşehir sancağına bağlı nahiye olarak görülmektedir (Ankara Salnamesi 289 /1872, 1290 / 1873: 76). 1876'dan sonra da Mucur idari olarak yine Kırşehir'e bağlı nahiyedir (Mıstanoglu, 2004:19)¹¹. 1877'de Kırşehir sancak yapıldı ve Kırşehir merkez, Avanos, Keskin ve Mecidiye (Çiçekdağı) kendisine kaza olarak bağlandı (Turan, Karaköse, 2014:225). 1877 tarihinde Kırşehir Ankara Vilâyeti'ne bağlı sancak olup, Mucur da Kırşehir'in nahiyesi konumundadır. 1878 tarihinde de Kırşehir sancağının kazalarında ve nahiyelerinde değişiklik olmayıp, dört kaza ve iki nahiyesi vardır. Nahiyeler, Hacıbektaş ve Mucur nahiyeleridir¹² (Akpınar, Nizamoğlu, 2018:496; Ok, 2020:16).

Mucur, 1877-1882 yılları arasında Ankara'ya bağlı nahiyedir. (Ankara Salnamesi, 1293 / 1876:106; 1295 / 1878 :94; 1299 / 1882). Benzer şekilde 1299 (1882) tarihinde Ankara Vilâyet Salnamesi'ne göre de Mucur, Kırşehir'e bağlı nahiye olarak görülmektedir.¹³

1889-1901 yılları arasında Mucur yine Kırşehir merkez kazaya bağlı nahiye olarak bulunmaktadır (Karaköse,2014: 629 vd.: Akpınar, Nizamoğlu, 2018, :497-498; Gündüz, 2012:1380). 1892'de Kırşehir sancağının, Keskin, Avanos, Mecidiyeköy (Çiçekdağı) kazalarına ilaveten Hacıbektaş ve Mucur nahiyeleri vardır (Duyar, 2019:21). Bu tarihlerde Mucur'un 86 köyü bulunmaktadır (Günay, 2006:22; Şahin, 2011:40).

1325 / 1907 tarihli Ankara Salnamesi'ne göre Kırşehir Ankara'nın sancaklarından olup (Ankara Vilâyet Salnamesi (1325/1907: 252) Mucur da nahiye konumundadır (BOA.DH.H.11-18. 24.10.1329 (14.12.1903); Ankara Vilâyet Salnamesi (1325 / 1907:256).

1909'da Hacı Bektaş Veli Vakfı yetkilileri tarafından Hacı Bektaş nahiyesinin kazaya tahvili için Mebusân Meclisi'ne dilekçe gönderilmişti. Fakat bu talep kabul edilmemiş ve 1914'te bu nahiye Mucur'a bağlanmıştı (Akpınar, Nizamoğlu, 2018: 501).

Mucur ise Kırşehir'e bağlı nahiyeye tahvil edildi. (Düster, Tertip, I, C. I, Vilâyet Nizamnamesi, 22 Ocak 1871 / 29 Şevval 1287, Mad.1.4.).

¹¹ 1872-1876 yılları arası Kırşehir'in idari konumu hakkında farklı bir bilgi olarak şu kaynağa bakabilirsiniz. "Kırşehir sancağı Mecidiye (Çiçekdağı), Keskin, Avanos ve Merkez kaza olmak üzere dört kazadan ve Hacıbektaş, Mucur, Beyobası (Keskin kazasına bağlı) nahiyelerinden oluşmaktadır. 1874-1875 tarihleri arası Kırşehir sancağına bağlı olarak sadece Mecidiye (Çiçekdağı) kazasının ismi geçmektedir" (Akpınar, Nizamoğlu, 2018:496).

¹² (BOA.DH.MKT. 1491-62. 20.06.1305 (04.03.1888).

¹³ Not: Deniz Akpınar ve Ahmet Nizamoğlu'nun makalelerinde Mucur için "Merkez kazaya bağlı Hacı Bektaş ve Mucur kazaları "ifadesi yanlıştır (Bak: Akpınar, Nizamoğlu, 2018: 496).

Buna benzer bir talep, Mart 1909 tarihinde Mucur ahalisinin Mucur'un nahiyelikten kazaya tebdilinin uygun olacağını, Kırşehir ve Avanos kazalarından birtakım köylerin nahiyelerine bağlanmasıyla Mucur'un kaza haline dönüştürülmesinin mümkün olduğunu dile getirmişlerdir. 27 Mayıs 1914 tarihinde verilen cevaben resmi yazıda ödenek yetersizliğinden, Mucur nahiyesinin kazaya dönüştürülmesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir¹⁴ Bu karardan dört gün sonra, 31 Mayıs 1914 tarihli yazı ile Mecidiye kazasının nahiyeye, Mucur nahiyesinin de kaza yapıldığı belirtilmiştir.¹⁵Mucur bu tarihten itibaren artık hep kaza olarak idare edilmiştir (Akpınar, Nizamoğlu,2018: 500).¹⁶

Birinci Dünya Savaşı yıllarında (1914), Keskin, Mecidiye (Çiçekdağı), Avanos, Mucur, Kırşehir sancağının kazalarını oluşturmaktadır. Cumhuriyet'in kuruluşu ile Mucur'un, daha önceki idari yapısında bir değişiklik yapılmayarak Kırşehir iline bağlı ilçe yapılmıştır (Çelebi, 2020:11). 1918'de Kırşehir sancağı idari yapısı içinde Merkez kaza, Mecidiye kazası, Mucur kazası ve Avanos kazası mevcuttur (Akpınar, Nizamoğlu, 2018: 498).

3. Cumhuriyet Döneminde Mucur'un İdarî Yapısı

1921'de yapılan idari düzenleme ile Avanos ve Mecidiyeköy (Çiçekdağı) Kırşehir sancağına bağlı kaza yapılıncaya, Mucur idari yapısında değişikliğe gidilmedi ve nahiyeye olarak kaldı (Şahin, 2006:12). 1924'te yapılan idari yapılanmada Mucur'un idari yapısında bir değişiklik yapılmadı ve nahiyeliği¹⁷ devam ettirildi (Şahin, 2006: 13). 1925 tarihinde Mecidiye (Çiçekdağı), Avanos, merkez Kırşehir kazası ile Mucur da Kırşehir vilayet merkezine bağlı kazadır (Şahin, 2011: 41).

1928 tarihinde Mucur kazasının merkez nahiyesi ve Hacı Bektaş nahiyesi olmak üzere iki adet nahiyesi vardı. Merkez nahiyesine bağlı köylerin isimleri, Asma, Aflak, İnaç, Bahçaçık, Budak, Çiğdem, Horla, Sefye, Dalakçı, Karkın, Kabaca, Karadam, Kızıldağ Yenyapan, Kurugöl, Gümüş Kümbet, Köpekli Kebir, Köpekli Sağır, Geycek, Hırk Tepesidelik, Hasanlar, Sadık, Topayın, Mikail ve

¹⁴ Arşiv vesikası bu hadisenin tarihini 31 Mayıs 1914 olarak vermektedir (Bkz: BOA. DH. İD. 183-26. H. 06. 07. 1332 (31. 05. 1914).

¹⁵ Fakat arşiv belgesinde bu tarih 14.07.1914 yılı olarak vermektedir. (Bkz: BOA. DHEUM. LVZ. 22/67. H. 20. 08. 1332 (14.07.1914; BOA. GH. MB. HPS. M. H.14-55. H. 19. 08. 1332 (13. 07. 1914).

¹⁶ Mucur'un Birinci Dünya Savaşı öncesi kaza yapılmasını şu bilgi doğrulamaktadır. "Enver Paşa, 6 Nisan 1914'te doğu cephesini denetlemeye giderken, Mucur'a uğrayınca, halk kendisinden, Mucur'un ilçe yapılmasını talep etmişti. Halkın isteği doğrultusunda Mucur'un ilçe olması kararlaştırılınca, Mecidiye (Çiçekdağı) Mucur'a bağlanmıştır. 1918'de Hacibektaş nahiyesi de buraya bağlanarak, Mucur büyük bir ilçe konumuna getirildi (Şahin, 2006: 12).

¹⁷ Bir başka kaynakta, Mucur için "Cumhuriyet döneminde Kırşehir 1924 yılında yürürlüğe giren 491 sayılı Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ile il yapıldı. Avanos, Hacibektaş ve Mucur ve Merkezle birlikte dört ilçeye sahipti" bilgisine yer verilmiştir (Ok, 2020: 17).

Yazı Kınık olmak üzere toplam yirmi altı tanedir (Akpınar, Nizamoğlu, 2018: 501).

Cumhuriyet döneminde civar kazalardan alınarak bazı köyler Mucur'a bağlanmış ve idâri konumlarında değişmeler olmuştur. Mucur'a bağlanan köyler şunlardır:

Dahiliye Vekili Şükrü Kaya 30 Ocak 1935 tarihinde Başvekalet'e gönderdiği layihada Avanos kazasına bağlı Karaağaç, Medetsiz ve Kılınçlar köylerinin yakınlıkları ve ulaşım açısından, Mucur'a bağlanması gerektiğini belirtmişti. 30 Ocak 1935'te başvekalet bu yazıyı Cumhurbaşkanlığına havale etti. Cumhurbaşkanlığı'nın 4 Şubat 1935'te karara bağlamasıyla belirtilen köylerin Mucur kazasına bağlanması kesinleşmiş oldu (Şaşmaz, 2014: 348).

Yine Kırşehir Vilayeti Umumî Meclisi ve İdâre Heyeti'nce Başvekalet'e gönderilen layihada Avanos kazasına bağlı Bazlamaç köyünün Mucur kazasına bağlanması teklif edilmişti. Teklifi değerlendiren Başvekâlet ve Cumhurbaşkanlığı 9 Mart 1935'te belirtilen köyün Mucur'a bağlanmasını kabul etmiştir (Şaşmaz, 2014: 348).

1938'de Kırşehir'in kazaları Mucur, Avanos ve Çiçekdağı'dır (Şahin,2006: 217). 8 Eylül 1941'de Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, Başvekil Refik Saydam ve Dahiliye Vekili Fayık Öztrak bir araya gelerek, Kırşehir Vilayeti merkez kazasına bağlı Topçu, Aydoğmuş, Kayapalar, Karaçalı, Aksaklı, Babür, Kepez, Susuz, Küçükkavak, Çatalarkaç ve Avcı köylerinin Mucur kazasına bağlanmasına karar vermişlerdir (Şaşmaz, 2014: 336).

4. Kırşehir'in Kaza Olması Üzerine Mucur İlçesinin İdârî Konumu

30 Haziran 1954 tarih ve 6429 sayılı kanuna (7 Temmuz 1954 tarih ve 8748 numaralı Resmi Gazete'de yayımlandı) göre Kırşehir, Avanos, Gülşehir, Hacıbektaş, Kozaklı, Mucur, Ürgüp kazaları Nevşehir'e bağlanmıştır (Obaid, 2018: 807-809; Erdoğan, Pişkin, 2020: 584). 20 Temmuz 1954'te yapılan yeni bir düzenleme ile Avanos, Kozaklı, Hacıbektaş ile Kırşehir, Nevşehir'e bağlanmıştır. Bu tarihte Mucur merkez nüfusu 4452 kişi olup, 37 köyü vardı. Yapılan bu idari düzenleme 1957'de yeniden değiştirildi ve Kırşehir ile dönüştürülerek Çiçekdağı ve Mucur Kırşehir'in ilçesi olarak resmîyet kazandı (Şahin, 2006: 13). Nevşehir'in kazası yapılan Kırşehir'in yeniden il merkezi hâline getirilmesi 13 Haziran 1957'de kabul edilerek Kırşehir yeniden il statüsüne kavuşmuştur. Kanun 1 Temmuz 1957 tarihinden geçerli olmak üzere kesinleşerek yürürlüğe girmiştir (Bolat, 2020: 265; Erdoğan, Pişkin, 2020: 586).

Böylece Kırşehir, 1954'te kaybettiği il statüsünü yaklaşık 3 yıl sonra yeniden kazanmıştır. Kırşehir'in yeniden il olmasını sağlayan kanuna göre; Kozaklı ve Hacıbektaş ilçeleri Nevşehir'e bağlı kalırken, Kaman, Mucur ve

Çiçekdağı ilçeleri Kırşehir'e tekrar bağlanmıştır (Şahin, 2011: 41). Kırşehir İl İdare Kurulu'nun 21 Şubat 1958 tarihli kararı ile Hacı Bektaş ilçesine bağlı Kıran, Tatar, Yeğenağa ve Obruk köylerinin Mucur ilçesine bağlanması kabul edildi. Bu kararı Kırşehir İl Genel Meclisi aynen benimsemiştir. 15 Ocak 1965 tarihinde üçlü kararname ile de Kırşehir İl İdare Kurulu'nun kararı aynen kanunlaşmıştır (Şaşmaz, 2014: 384 385; Bolat, 2020: 265).

Başvekâletin 7 Şubat 1964'te Cumhurbaşkanlığı'na havale ettiği, Cumhurbaşkanlığı'nın da 11 Şubat 1964'te toplanarak karar verdiği kararnameye göre Nevşehir ili Hacıbektaş ilçesi merkez bucağına bağlı Güzel Yurdu köyünün Kırşehir ili Mucur ilçesinin merkez bucağına bağlanmasına karar verilmiştir (Şaşmaz, 2014: 384).

19 Ocak 1965'te Mucur nahiyesi Asma, Aflak, İnac, Bağçecik, Budak, Çiğdem, Horla, Seyfe, Talakçı, Karkın, Kabaca, Karadam, Kızıldağ, Yeniyan, Kurugöl, Gümüşgünbet, Göbeklikebir, Göbeklisağır, Geyçek, Mikail, Yazıkınık isimli yirmi köyden meydana gelmiştir. (Şaşmaz, 2014: 382).

19 Mart 2002 tarihli üçlü kararname ile Nevşehir ili Kozaklı ilçesi, Karahasanlı bucağına bağlı Kuşaklı köyünün, Kırşehir ili Mucur ilçesi, Merkez bucağına bağlanması, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 2. maddesine göre uygun görülmüştür (20 Mart 2002). (Şaşmaz, 2014: 382).

Sonuç

Yapılan araştırmalarla Mucur'un en eski tarihi Eski Hitit Krallığı'na kadar uzanmaktadır. Sonraki dönemlerde Anadolu'ya sahip olan devletler, buraya da hâkim olmuşlardır. Fatih Sultan Mehmed zamanında Osmanlı topraklarına katılan Mucur'un, bu tarihlerde isminin "Bücür" olması kuvvetle muhtemeldir. Fatih Sultan Mehmed ve Kanuni Sultan Süleyman zamanlarında Kırşehir kazasına bağlı bir köy olan Mucur, Dördüncü Mehmed zamanında kısa süre kaza idari birimi haline getirilmiştir. Birinci Abdülhamid zamanında Hacıbektaş ile ortak kazaya dönüştürülen Mucur, Sultan Abdülaziz zamanında nahiye konumuna getirilmiş ve Birinci Dünya Savaşı yıllarına kadar idari olarak daima nahiye olarak kalmıştır. 1914 tarihinde Mucur nahiyesi kaza yapılmış ve bu tarihten itibaren artık hep kaza olarak idare edilmiştir. Bu tarihten sonra daima Kırşehir'in kazası durumunda olan Mucur, 1954'te yapılan idari değişimle Nevşehir'e kaza yapılmıştır. 1957'de yeniden Kırşehir'e kaza olarak bağlanmış, halen bu ile bağlı kaza birimi durumundadır.

Mucur köylerinin Cumhuriyet döneminde Mucur'a yakınlık veya uzaklık bakımından, kaza ile ulaşımı göz önünde bulundurularak bazı köylerde idârî değişiklikler olmuştur. Bu değişiklikler, 30 Ocak 1935 tarihinde Avanos kazasına bağlı Karaağaç, Medetsiz ve Kılınçlar köyleri, 1938'de Topçu, Aydoğmuş,

Kayapalar, Karaçalı, Aksaklı, Babür, Kepez, Susuz, Küçükkavak, Çatalarkaç ve Avcı köyleri, 11 Şubat 1964'te Güzel Yurdu köyünde yapılmıştır.¹⁸

19 Ocak 1965'te Mucur'un, Asma, Aflak, İnac, Bağçecik, Budak, Çiğdem, Horla, Seyfe, Talakçı, Karkın, Kabaca, Karadam, Kızıldağ, Yeniyapan, Kurugöl, Gümüştünbet, Göbeklikebir, Göbeklişır, Geyçek, Mikail, Yazıkınık isimli yirmi bir köyü vardı. 19 Mart 2002 tarihinde Kozaklı ilçesi, Karahasanlı bucağına bağlı Kuşaklı köyünün bağlanması ile Mucur'un köy sayısı yirmi ikiye çıkmıştır.

Tarih boyunca Hacıbektaş, Mecidiye (Çiçekdağı) gibi Mucur'un da kaderi, Kırşehir'in kaderi ile aynıdır. Yani ne zaman ki Kırşehir'in idârî konumunda bir değişiklik olmuşsa, ismi geçen kazalar ve Mucur'un da idari yapısında değişiklik yapılmıştır. 1871'de Kırşehir Ankara'ya bağlı sancak yapılıncaya, Mucur nahiye yapılmış, 1925'te Kırşehir il olunca, Mucur kaza idari birimi olmuştur. 1954 tarihinde Kırşehir ilçeye tahvil edilmiş, Mucur da nahiye konumuna gerilemiştir. Nihayet 1957 tarihinde Kırşehir yeniden il olduğunda Mucur yeniden kaza olmuştur.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Bu çalışma tek yazarlı olduğundan dolayı yazarın katkı oranı %100'dür.

Çıkar Çatışması

Çalışmada çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum bulunmamaktadır

Kaynakça

Arşiv Belgeleri

BOA.DVNSMHM.İE.ML. 05.03.1002 (29.09.1593)

BOA. C.ADL.22-1340 H.13.12.1151 (24.03.1739)

BOA.C.ZB.55-2743,21.04.1174 (30.11.1760)

BOA.HAT. 184-8593. 29.12.1204 (09.09.1790)

BOA.NFS.d. 3519,29.12.1246 (10.06.1831)

BOA. MVL. 540- 118. H. 14. 03. 1284 (15. 07. 1867)

BOA.DH.MKT. 1491-62. 20.06.1305 (04.03.1888)

BOA.DH.H.11-18. 24.10.1329 (14.12.1903)

BOA. DH. İD.183- 26. H. 06. 07. 1332 (31. 05. 1914)

¹⁸ Mucur'un Cumhuriyet dönemi öncesi ve Cumhuriyet döneminin ilk yıllarındaki köy isimleri tapu defterlerindeki köy isimleri için şu çalışmaya bakabilirsiniz (Karaköse, 2014, 626 – 635)

BOA. DHEUM. LVZ. 22- 67. H. 20.06. 1332 (14.07.1914)

BOA. GH. MB. HPS. M. H. 14- 55. H. 19. 08. 1332 (13. 07. 1914)

Diğer Kaynaklar

Düstur, Tertip, I, C. I, Vilâyet Nizamnâmesi, 22 Ocak 1871 / 29 Şevval 1287
Ankara Salnamesi 1289 (1872)

Ankara Salnamesi,1290 (1873)

Ankara Salnamesi,1291 (1874)

Ankara Salnamesi, 1293(1876)

Ankara Vilâyet Salnamesi,1325 (1907)

Akpınar, D., Nizamoğlu, A. (2018). XIX. Yüzyılın Sonu İle XX. Yüzyılın Başlarında Kırşehir'in İdari Taksimatı ve İktisadi Yapısı. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, Haziran 2018, 11(XXXIV), 493-528.

Bolat, M. (2020). İllikten İlçeliğe İlçelikten İlliğe Giden Süreç ve Kırşehir'in Yeniden İl Olması Kutlamaları (1957), *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(69), 265

Çelebi, A. (2020). 03533 Ve 03534 Numaralı Kırşehir Nüfus Defterleri (Mucur-Hacıbektaş) (Transkripsiyon-Değerlendirme) H.1256-H. 1260 (1840-1844). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çelik, R. İ. (2018). Ahi Evran Vakfı ve Vakfiyelerinin Sosyal Kültürel Açıdan Değerlendirilmesi, *Vakıflar Dergisi*, 50, 9-23.

Çelik, R. İ. (2022). Türkiye Selçukluları İdari Taksimatında Kırşehir'in Yeri ve Bozok Adı, Bir Ömür Tarih ile Yaşamak: Prof. Dr. Refik Turan, Ankara; Berikan Yayınları, 339-349.

Duyar, R. (2019), XIX. Yüzyılda Mucur Kazâsı'nın İdari, Sosyo-Ekonomik Durumu, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale

Erdoğan, H. Pişkin, Ç. (2020). Demokrat Parti Dönemi İktidar-Muhalefet Çekişmesinin Bir Ürünü: Nevşehir'in İl, Kırşehir'in İlçe Olması. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10(2), 577-590.

Gençoğlu, M. (2011). 1864 ve 1871 Vilâyet Nizamnamelerine Göre Osmanlı Taşra İdaresinde Yeniden Yapılanma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2(1),34

Günay, N. (2006). XIX. Yüzyılın Sonlarında Kırşehir Sancağının Demografik Yapısı. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 21-33.

Gündüz, A. (2006). *Türkmen yurdu Kırşehir*. Karam Yayınları.

Gündüz, A. (2012). Salnamelere Göre Kırşehir Sancağı Hakkında Bilgiler (1873-1910) (Coğrafyası, Tarihi, Nüfusu, Nahiye ve Kazaları). *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(3),1373-1393.

Gündüz, A. (2019). H. 1254- H.1265 (M.1839-1849 tarihleri arasında yapılan ve 03542-03543- 03545-03546 numaralı nüfus defterlerine göre Kırşehir konur kazası ve konur kazasının köyleri ve sayılan nüfusun özellikleri. *International Social Sciences Studies Journal*, 5(31), 1132.

Karaköse, H. (2014), Cumhuriyet Dönemi Öncesi Taşra Tapu Defterlerinin Önemi (Kırşehir, Mucur ve Hacıbektaş İlçeleri Örneği), Prof. Dr. Mustafa Keskin Armağanı Türk Tarih ve Kültürü Araştırmaları, İstanbul; İdeal Kültür ve Yayıncılık, 629 vd.

Kılıç, S. K. (2018), *Türkiye'de İl Yönetimi*, Ankara: Berikan Yayınları.

Mıstanoğlu, N. (2004). *XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Kırşehir Sancağı*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Obaid, A. İ. (2018). Nevşehir'in İl Yapılması Bir Gereklilik Miydi? Yoksa Kırşehir'in Cezalandırılması Mıydı?; Meclis Tartışmaları Çerçevesinde Nevşehir'in İl Olma Süreci. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(82), 801-811.

Ok, T. (2020), 3526 Numaralı Nüfus Defterine Göre Kırşehir Sancağı 1830 (Nüfus ve Toplum), Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı,

Şahin, H. (2006). *Geçmişten Bugüne Mucur ve Köyleri*. Ankara.

Şahin, İ. (2011). *Tarih İçinde Kırşehir*. İstanbul: Eren Yayınları.

Şaşmaz, M. (2014). *Türkiye'nin İdârî Taksimatı (1920-2013)*, c. IX. Türk Tarih Kurumu Yayını.

Tuğluca, M. (2014), "Yeniçağ'da Kırşehir", (Kırşehir, Siyasi Tarihi ve Kırşehir Tarihi Bibliyografyası), Gökçe Ofset Matbaacılık, Ankara.